

PLANTENKAARTJES VOOR NEDERLAND.

(Met 4 kaartjes.)

Nu de eerste jaargang compleet is en gedurende een seizoen gegevens omtrent de verbreiding der inlandsche planten bijeengebracht zijn, kunnen de voor- en nadeelen der gebezigde wijze van onderzoek en publicatie reeds eenigermate beoordeeld worden.

Daar nu het door ons ondernomen werk in de eerste plaats de leden der Ned. Bot. Ver. belang zal inboezemen, meenden wij wel te doen enkele korte mededeelingen in dit tijdschrift te publiceeren.

Zooals bekend verondersteld mag worden wijkt de door ons gebezigde methode in de volgende opzichten af van de tot dusverre gebruikelijke:

1) Door in de plaats van geheel willekeurige en veelal niet onderling vergelijkbare gebieden als éénheid van groeiplaats-opgave, nauwkeurig omschreven even groote terreindeelen (de zoogen. »kwartierhokjes»), aan te nemen.

2) Door het bezigen van lijsten met alle afgekorte en alphabetisch geplaatste plantennamen, tot het aanteekenen der waargenomen soorten.

3) Door het graphisch weergeven der verzamelde gegevens.

In hoofdzaak zijn de verwachtingen die wij van de methode koesterden (zie tekst van Afl. 1 der »Plantenkaartjes») vervuld en kunnen wij dus daarnaar verwijzen, maar enkele punten verdienen nader besproken te worden.

In de allereerste plaats dient iets gezegd te worden over de punten 1) en 2).

Wat aangaat de keuze der kwartierhokjes als éénheid, gelooven wij te mogen besluiten, dat die keuze niet ongelukkig geweest is. Dit doet ons des te meer genoegen, omdat juist de keuze van de afmeting der groeiplaatseenheden ons nog al

wat hoofdbreken veroorzaakt heeft en dit toch per slot van rekening alleen door de praktijk kon worden uitgemaakt.

Van enkele zijden werd ons, toen wij de plannen voor de plantenkaartjes ter sprake brachten, de opmerking gemaakt dat het bepalen van de grenzen der kwartierhokjes aanleiding zou geven tot groote moeilijkheden. Wij zelf zagen dat, steunende op de uitkomsten van eenige proefnemingen, nu wel niet zoo zeer ernstig in, maar erkenden toch gaarne, dat wellicht die grensbepaling in sommige gevallen slechts bezwaarlijk zou zijn uit te voeren.

Ook in dit geval moest de praktijk het antwoord geven. Gelukkig is dit antwoord zeer bevredigend uitgevallen; het blijkt dat de bezwaren die zich in de praktijk voordoen slechts bij groote uitzondering van belang zijn. Natuurlijk is eenige oefening in het lezen der kaart bepaald noodzakelijk, maar de florist, gewend om veel rond te zwerven door min bezochte streken, bezit bijna altijd de voor dit doel noodige eigenschappen.

Het grootste bezwaar dat wij bij de toepassing onzer methode in de praktijk verwachtten was, dat het voortdurend invullen der excursielijsten van kwartierhokje tot kwartierhokje zoo vermoeiend en vooral vervelend zou zijn, dat het alleen bij groote toewijding uitvoerbaar zou blijken.

In dit opzicht heeft echter de praktijk tot de verrassende uitkomst geleid, dat integendeel het invullen van excursielijsten het botaniseeren veel aantrekkelijker maakt en, daar het dwingt tot voortdurende oplettendheid, zoowel bij het waarnemen der planten, als ook bij het benoemen daarvan, tengevolge heeft, dat er veel meer gevonden wordt.

Zelfs is gebleken, (hoewel dat voor ons doel van betrekkelijk ondergeschikt belang is te achten), dat het invullen van excursielijsten een uitstekend middel is om planten te leeren kennen, dus voor onderwijsdoeleinden.

Wij stellen er prijs op, hier enkele gegevens mede te deelen, die door cijfers eenigszins uitdrukken wat in dit opzicht door de ervaring ruimschoots geleerd werd.

Wij vergeleken daartoe de resultaten van twee door de Ned. Bot. Ver. gehouden zomer-excursie's, n.l. die van 1900 van Roermond uit en die van 1902 op Walcheren.

Toevallig werden op beide excursie's de doorzochte gebieden in 17 stukken ingedeeld.

Aan beide tochten werd deelgenomen door een aantal goede waarnemers, terwijl in Roermond zeer zeker met zorg genoteerd werd en op Walcheren de excursielijsten gebruikt werden.

De beide gebieden zijn natuurlijk niet goed met elkaar te vergelijken, maar vast staat toch wel, dat het doorzochte terrein om Roermond veel meer afwisseling aanbiedt en zeker rijker is aan soorten, dan dat op Walcheren.

Daarom treft het al dadelijk, dat om Roermond werden waargenomen $\pm$ 382 soorten, op Walcheren daarentegen ruim 400!

Terwijl om Roermond o. a. *Bellis perennis*, *Taraxacum officinale* en *Cerastium triviale* niet werden waargenomen, was dit op Walcheren het geval respect. in 17, 13 en 17 afdeelingen!

Hoe veel beter het terrein op Walcheren doorzocht werd kan nog blijken uit 't volgende lijstje, waarin voor eenige algemeene planten wordt aangegeven in hoevele der doorzochte afdeelingen deze werden waargenomen.

PLANTEN.	Excursie Roermond.	Excursie Walcheren.	PLANTEN.	Excursie Roermond.	Excursie Walcheren.
<i>Ranunculus acris.</i>	1	15	<i>Prunella vulgaris.</i>	3	13
<i>repens.</i>	1	9	<i>Lysimachia Nummularia.</i>	1	10
<i>Lychnis Flos cuculi.</i>	2	3	<i>Plantago major.</i>	1	16
<i>Stellaria media.</i>	1	9	<i>lanceolata.</i>	1	17
<i>Aegopodium Podagraria.</i>	1	8	<i>Chenopodium album.</i>	1	10
<i>Heracleum Spondylium.</i>	1	3	<i>Rumex Acetosa.</i>	1	4
<i>Daucus Carota.</i>	1	14	<i>Acetosella.</i>	2	8
<i>Achillea Millefolium.</i>	1	16	<i>Polygonum aviculare.</i>	1	12
<i>Senecio vulgaris.</i>	1	9	<i>amphibium.</i>	0	2
<i>Pulicaria dysenterica.</i>	4	8	<i>Urtica dioica.</i>	1	15
<i>Cirsium arvense.</i>	1	16	<i>urens.</i>	1	7
<i>lanceolatum.</i>	2	17	<i>Allium vineale.</i>	1	13
<i>palustre.</i>	1	3	<i>Phragmites communis.</i>	3	17
<i>Leontodon autumnalis.</i>	2	4	<i>Holcus lanatus.</i>	1	14
<i>Hypochaeris radicata.</i>	0	16	<i>Dactylis glomerata.</i>	1	15
<i>Crepis virens.</i>	2	13	<i>Bromus mollis.</i>	3	11
<i>Hieracium Pilosella.</i>	2	8	<i>Triticum repens.</i>	1	16
<i>Glechoma hederacea.</i>	2	10			

Als een aardig voorbeeld hoe door het bijhouden van excursielijsten een plant ontdekt kan worden, deelen wij hier de geschiedenis mede van het vinden van eene belangwekkende nieuwe indigeen op eene door Prof. Janse in dit voorjaar ondernomen excursie naar Zuid-Limburg.

Aan deze tocht namen 7 personen deel. Een onzer noteerde de planten op excursielijsten en de anderen gaven op wat zij zagen en controleerden voortdurend elkaar's opgaven, zooals dat ook op de excursie's der Vereeniging 't goede gebruik is.

Op een boschpad langs een steile helling bij St. Geertruid wordt opgenoemd *Euphorbia helioscopia*. Dat was vreemd in zulk terrein! Derhalve werd gevraagd om de plant te zien en het bleek te zijn *Euphorbia amygdaloides*!

Wat betreft de methode zelf is er derhalve alle reden tot tevredenheid. Over de medewerking kunnen wij tot dusverre nog geen goed oordeel vellen, omdat de verstrekking der kaarten in den vorigen zomer eerst tamelijk laat plaats had. Weliswaar moeten wij dankbaar erkennen dat wij reeds ettelijke zeer ijverige medewerkers hebben, maar, om tot eene eenigermate volledige kennis van de plantenverbreiding in ons land te komen, moet er nog zeer veel onderzocht worden, en om dat in afzienbare tijd te doen is zeer ruime medewerking noodig en steun der uitgave door abonnementen. Het eerste om een flink aantal der ruim 30000 kwartierhokjes doorzocht te krijgen, -het laatste om de noodige middelen tot steun van dat onderzoek te verkrijgen.

Waar het door ons ondernomen werk zoo geheel ligt in eene richting, die steeds in de Ned. Bot. Ver. talrijke beoefenaars vond, hadden wij, het moet erkend worden, op ruimer medewerking van de leden dier Vereeniging gerekend.

Nu eenmaal gebleken is, dat de methode zeer bruikbaar is, schromen wij niet, nogmaals de opmerkzaamheid op de Plantenkaartjes te vestigen, in de hoop daardoor medewerkers of abonneenten te winnen, omdat wij overtuigd zijn met het uit-

geven dier Plantenkaartjes een nuttig werk te verrichten, niet alleen voor de kennis van de verbreiding onzer inlandsche planten, maar ook door het bijeenbrengen van gegevens voor verschillende onderzoekingen.

Reeds van den beginne af bestond het plan om van de Plantenkaartjes eene tweede editie uit te geven.

Het ligt in onze bedoeling om zoo mogelijk daarbij eene eenigszins andere wijze van graphische voorstelling te bezigen, waarbij uit zou komen, welke terreinen doorzocht zijn en welke niet en tevens in welke gebieden veilig verondersteld mag worden dat eene of andere soort algemeen verbreid is.

Het behoeft geen betoog, dat daardoor de uitgave aanmerkelijk duurder zou worden, maar wij gelooven dat de middelen daartoe wel gevonden zullen worden, indien eenmaal het werk gereed is.

Dat werk zelf echter kan slechts gedaan worden door ontwikkelde floristen met een ruimen blik op onze flora.

Dezulken moeten in de eerste plaats gevonden worden in de Ned. Bot. Ver. en het zou ons zeer aangenaam zijn reeds nu toezeggingen tot medewerking in deze richting te mogen ontvangen, omdat het noodig zal zijn gezamenlijk een werkplan op te stellen en den arbeid te verdeelen.

Voorloopig is er groote behoefte aan floristen die zich beschikbaar stellen willen om excursielijsten te maken van afgelegener streken, want uit den aard der zaak onderzoeken de meeste medewerkers uitsluitend of althans in hoofdzaak het gebied om hunne woonplaatsen.

Hoewel wijzelf zooveel mogelijk juist minder doorzochte streken als arbeidsveld kiezen zijn de resultaten daarvan, tegenover 't vele dat er te doen is, zeer weinig in het oog vallend.

Wij zijn voornemens dit jaar vooral Noord-Brabant en Friesland te onderzoeken. Nu zouden wij gaarne zien, dat zooveel mogelijk floristen hetzelfde deden, liefst zoo, dat onderling voeling gehouden werd, teneinde voor bedoelde streken in een

jaar een betrekkelijk groot aantal kwartierhokjes doorzocht te krijgen.

Allen die bereid zijn daartoe mede te werken verzoeken wij dringend, zich met ons in verbinding te willen stellen. ¹⁾

LEIDEN, Mei 1903.

J. W. C. GOETHART.

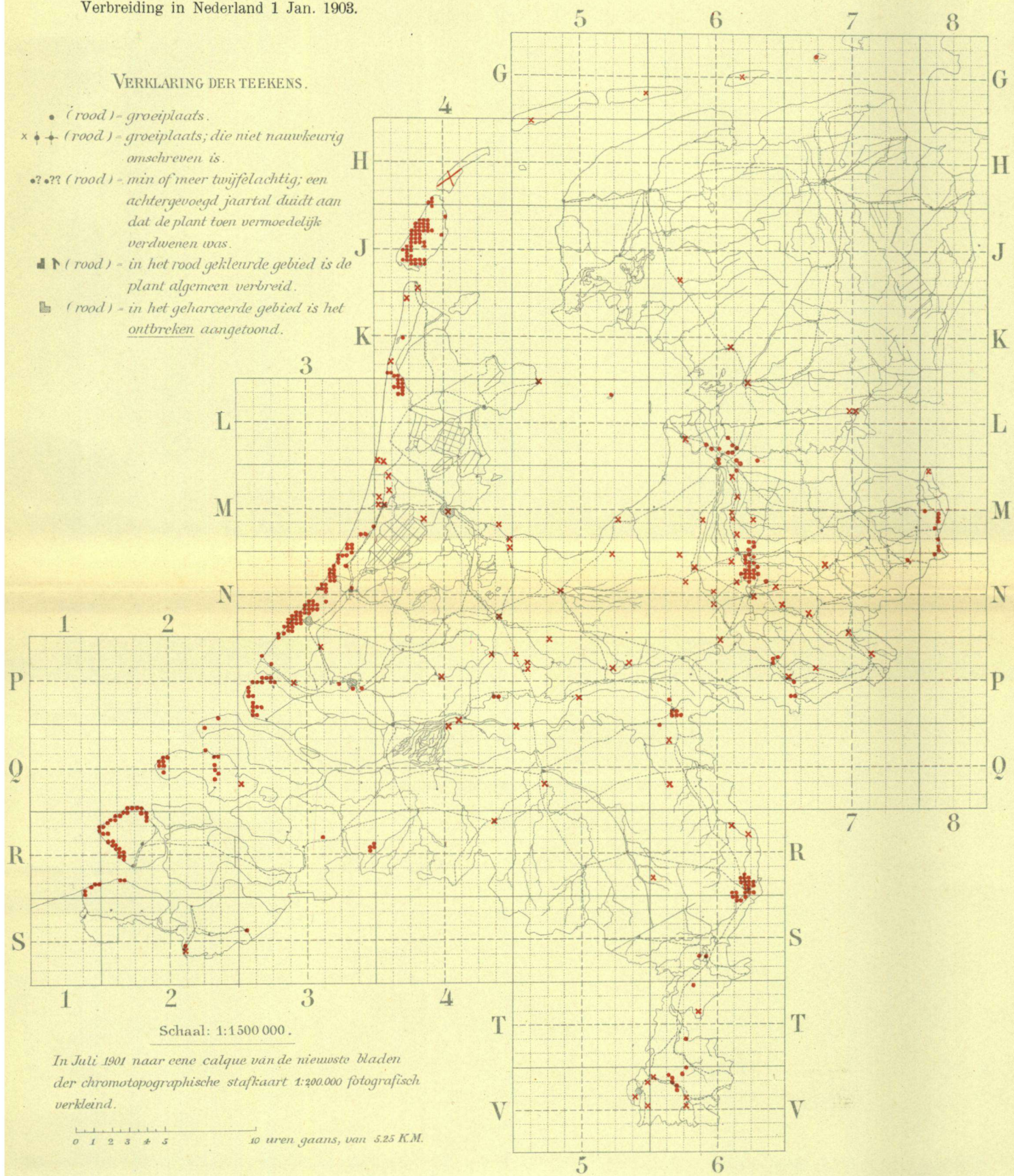
W. J. JONGMANS.

¹⁾ Alle zendingen betrekking hebbende op de Plantenkaartjes gelieve men te adresseeren: „Plantenkaartjes” Rapenburg 33. Leiden.

Verbreiding in Nederland 1 Jan. 1903.

VERKLARING DER TEEKENS.

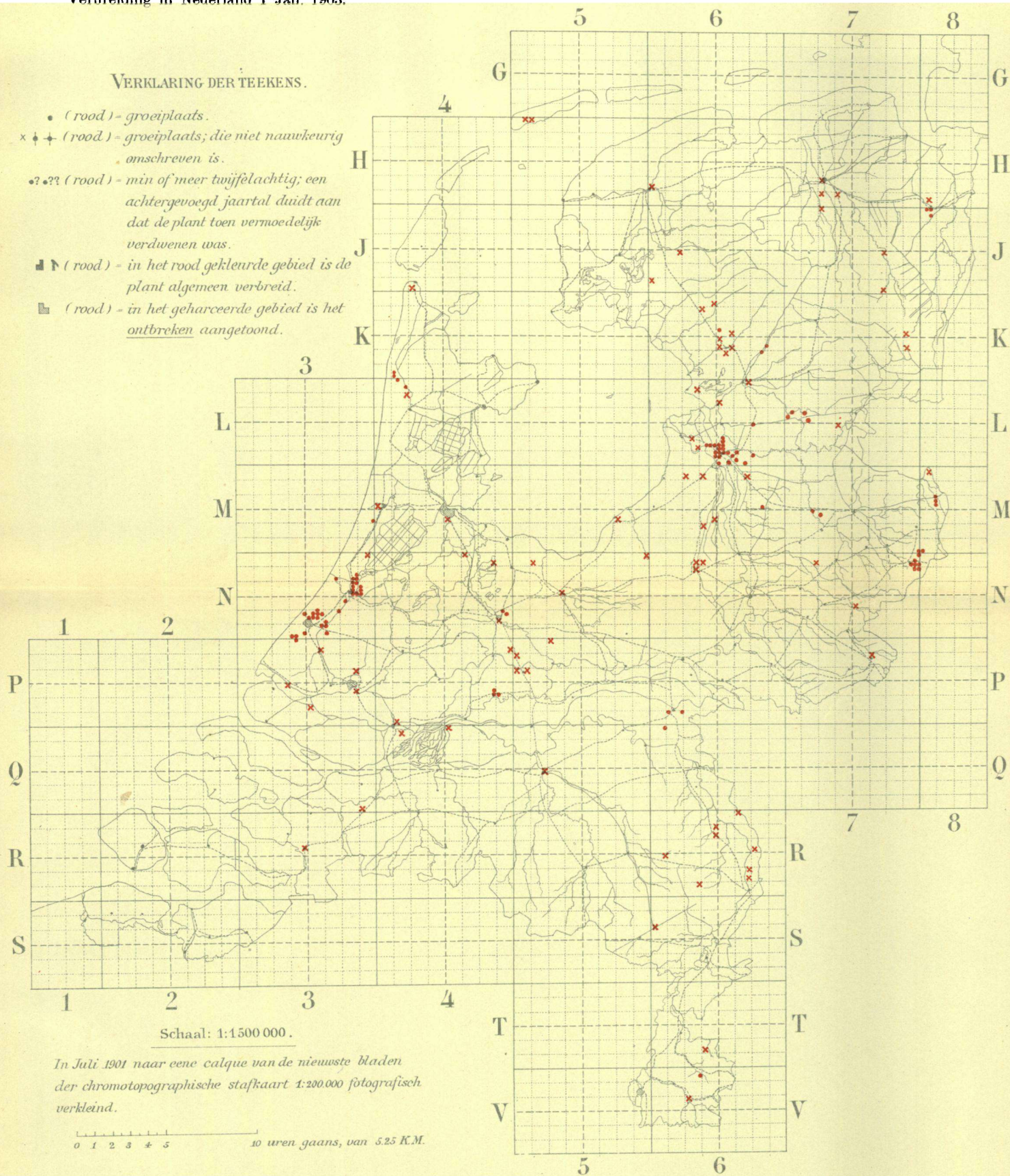
- (rood) = groeiplaats.
- x ♦ ♦ (rood) = groeiplaats; die niet nauwkeurig omschreven is.
- ?•?•? (rood) = min of meer twijfelachtig; een achtergevoegd jaartal duidt aan dat de plant toen vermoedelijk verdwenen was.
- ▽ (rood) = in het rood gekleurde gebied is de plant algemeen verbreid.
- ▭ (rood) = in het geharceerde gebied is het ontbreken aangetoond.

Verbreiding in Nederland 1 Jan. 1903.

VERKLARING DER TEEKENS.

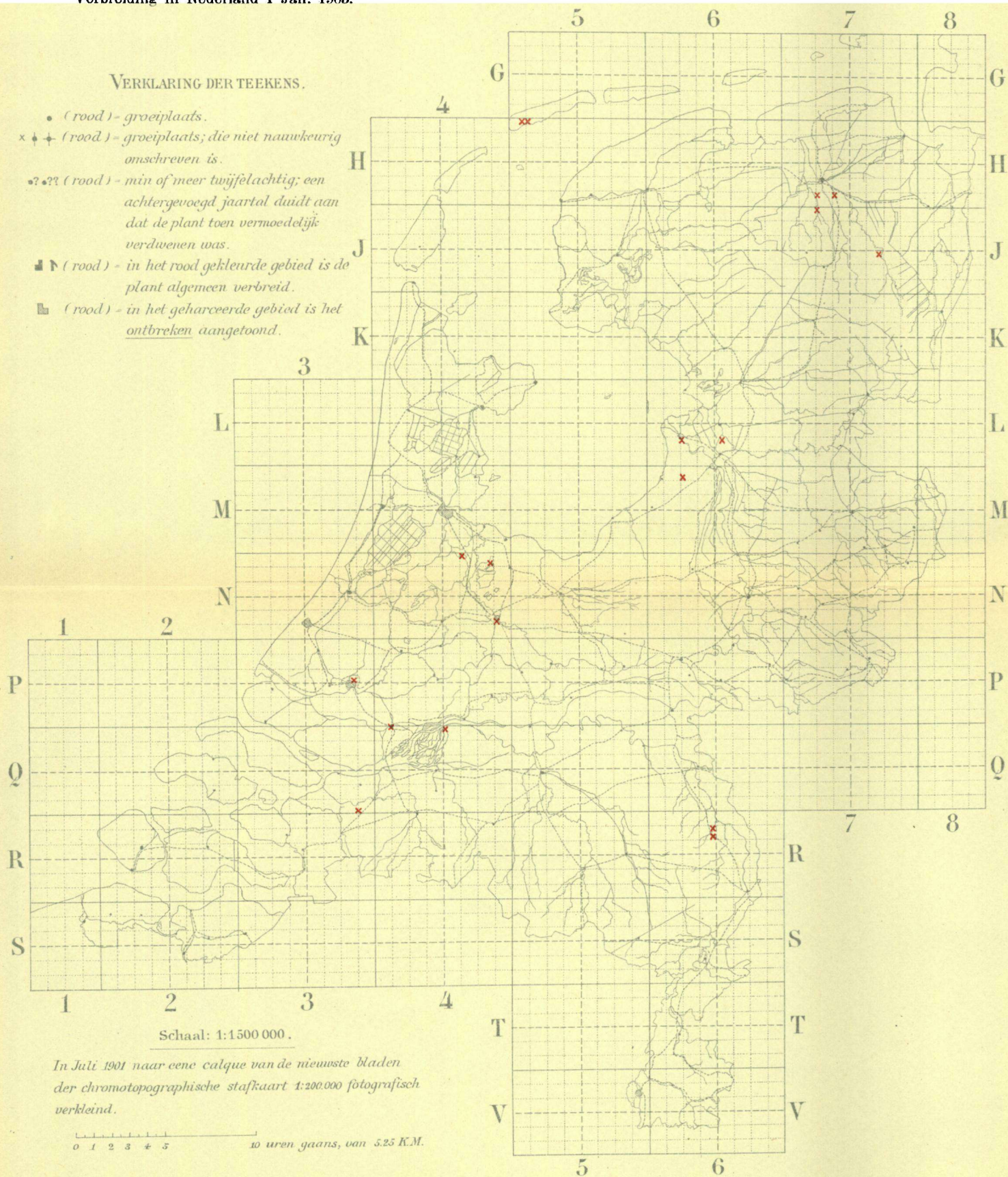
- (rood) = groeiplaats.
- x + (rood) = groeiplaats; die niet nauwkeurig omschreven is.
- ? •?? (rood) = min of meer twijfelachtig; een achtergevoegd jaartal duidt aan dat de plant toen vermoedelijk verdwenen was.
- (rood) = in het rood gekleurde gebied is de plant algemeen verbreid.
- (rood) = in het geharceerde gebied is het ontbreken aangetoond.

Verbreiding in Nederland 1 Jan. 1903.

VERKLARING DER TEEKENS.

- (rood) - groeiplaats.
- x + (rood) - groeiplaats; die niet nauwkeurig omschreven is.
- ?•?? (rood) - min of meer twijfelachtig; een achtergevoegd jaartal duidt aan dat de plant toen vermoedelijk verdwenen was.
- (rood) - in het rood gekleurde gebied is de plant algemeen verbreid.
- (rood) - in het geharceerde gebied is het ontbreken aangetoond.

Verbreiding in Nederland 1 Jan. 1903.

VERKLARING DER TEEKENS.

- (rood) - groeiplaats.
- x + (rood) - groeiplaats; die niet nauwkeurig omschreven is.
- ?•? (rood) - min of meer twijfelachtig; een achtergevoegd jaartal duidt aan dat de plant toen vermoedelijk verdwenen was.
- (rood) - in het rood gekleurde gebied is de plant algemeen verbreid.
- (rood) - in het geharceerde gebied is het ontbreken aangetoond.

